

חוקת הבתים פרק שלישי בנא בתרא

רמא א מיי פ"ח מהל'
זכיה ומתנה הל' י
סמט ענין עג טשי"ע ח"מ
מ"י ע"ה טק"ג ז:
רמב"ם מ"י ע"ה ט"ד
סמט ענין פ"ח טשי"ע
ח"מ מ"י ק"ד טק"ג ז ו"י
נר:
רמב"ג מ"י ע"ה פ"ח מהל'
מכירה הלכה ז"ו סמט
ע"ה טשי"ע ח"מ מ"י ק"ד
טק"ג ז:
רמב"ם ד"ה מ"י פ"ח מהל'
זכיה הל' ע"ו פ"ה
מהל' ג'זלה הל' י"ו סמט ע"ה
ו"י ע"ה טשי"ע ח"מ מ"י ק"ד
טק"ג ז ו"י

ושאינה מסוימת במצריה עד כמה. פי' כמה יקנה נמכוס אחד כדאזיל תיירא דמורי והדר פירוש כשיעור מדת תלם (א) וכן היו יודעים מדת המלס כמה היה אורך דבשדה גדולה לא היו מורשים במענה אחד כשיחרשו למד בקר שורה אחת מקנה גבול שדהו עד קלחו ומתוך כך קונה כל השדה חדא דלישנא לא משמע הכי ועוד דלמאי צעי והדר רק כשיחרשו פעם אחת אע"ג דלא הדר: **עובד** בוכבים מבי מפי וזו לידיה אסתלק יאה. פי"ה משום דכל קנינו של עובד בוכבים נכסף כדאמרין בפ"ק דקדושין (ד"ר י"ד) וסמ' אסתחן עובד בוכבים דכל קנינו נכסף ולא רחמי היא לפי ר"ת דמפרש תמס דוקא בעבד עברי קאמר שאין צו קנין אחר דשטר לא ידעינן ביה אפי' בשראל אלא מדיוקן אלא המעברה וזמנה העבריה לאמרת לאמה העובד בוכבים דלא שייך ביה קדושין ליכא למילף מאמרת ועוד מילא תמס מכסף ומקנהו נכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים דהיינו חליפין משמע דה"ה בשטר מוטעם תמס נכסף אי לאו דכתיב ישיב לרבות שום כסף וכלל נכסף אצל בלומא אור"ת דאדרבה אין קנינו של עובד בוכבים נכסף אלא במשיכה וכד' יוחנן ק"ל דדריש (בבב"ב דף ק"ג י"ג) מיל עמינתן כסף הא מיל עובד בוכבים במשיכה וכן צפ' בתרא דע"ז (דף ע"א. ושם ד"ה רב) מסיק דמשיכה לעובד בוכבים קונה והא דקאמר הכא ועובד בוכבים מבי ממו וזו לידיה אסתחן ליה היינו משום דלמינן עובד בוכבים קנין כסף בעפרון ושטר ודאי לא קנה עובד בוכבים משום דשראל גופיה לא קנה בשטר אלא מספר המקנה דירמיה והתם שראל הוה: **וישראל** לא קנה עד דמפי ששרא לידיה. שחיו עומדים במקום שנותנין את השטר וקשיא לרבינו מגופו גוף אע"ג דלמאי לא קנה כסף דמפרש בפ"ק דקדושין (דף ק"ג י"ג) וסמ' דליכא למימר שאינו גומר דעתו לקנות עד שיהיה בשטר דמאחר שהעובד בוכבים מתחלק למה לא יגמור דעתו לקנות ויניחו להיות הפקר והוה לן למימר דהוה כאלו פירש אי צעינא נכספא חיקי מה"ט דפרישית וז"ל דאנן סהדי שלא היה דעתו אלא כמות שהוא רגיל לקנות עם ישראל דהיינו בשטר מדלל פירש אי צעינא נכספא חיקי אצל קשיא לרבינו שמשון בן אברהם דנפקר צ' דבכורות (שם) א"ר יתחק ישראל שנתן מעות לעובד בוכבים צבהמה צדיניהן אע"פ שלא משך קנה ותייצב בבכורה ודמאי לא אמרינן אע"ג דקנה מן התורה כדאמר אביי תמס צדיניהם אסתחן לן מורה מיל עמינתן במשיכה הא מיל עובד בוכבים נכסף מ"מ פ"ק דמעות לקנות אלא עד שימארו כנו שהוא רגיל לקנות עם ישראל כדאמרין הכא וי"ל דתמס צדיניהם קאמר ונראה דשרי לשראל לתבוע (א) מנייהו מעותיו אע"פ שמתוך כך יחזיר העובד בוכבים ויגולו את המחזיק בדנין קא תבע ליה דלא נתן לו מעות אלא ע"מ שצבא הקרקע לידו ואם המחזיק יבול לישמט מן העובד בוכבים ישמט אע"פ שהלוקח מפקדו אך אם המחזיק צעי לפירע לו מעותיו אם (א) יפקיענו הראשון הקרקע מידו ע"י עובד בוכבים נראה דה"ל מסור ממנו: **באג"י** דמטריהו הוה כו'. והא דאמר בהצניקין (גיטין דף נ"ח) ושם ד"ה אן) דאזול מרוותיהו דבאגי ואזיל גידול בר רעילאי ויהיז טסקא דתלת טנין ולכי אתו מרוותיהו הדרא לכו ולא אמרי' כיון דלא יהבי טסקא הופקעה מידם וזכה זה גידול בר רעילאי דהתם מיירי כגון שאמרו מרוותיהו לפני באגי שיחרשו הקרקע ויחרשו ויחלבו פירות ויפרעו טסקא עד שיחרשו ונתרצו להם בני באגי ונתנוהו לגידול הלכך לא הופקעה מידם וכשיחרשו חזרו לן אצל הכא הוה מטמרי בשביל המס שלא רצו לפרוע:

רבינו גרשום

ושאינה מסוימת. אלא בקעה גדולה היא: עד כמה. קנה בה: חיריא דמורי והדר. כלומר כמו שהולך צמד בקר של מחרישה בתלם ויחזור ועשה אתה אחר כשיעור אותו שני תלמים קני ולא יותר: כל המחזיק בהן זכה בהן. כגון שאם סבר עובד בוכבים שהיו ישראל אחד ונתן לו מעות ובי ישראל אחד והוחזק בה קודם שיכתוב לו שטר וזכה בהן זה שני ובלבד שיחזיר מעותיו לראשון: מי אמר שמואל הכי. דהאי שני וזה בלא שטר: והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא. דכל מי שבא מחמת עובד בוכבים יש לידן ברין מלכותא: אלא באיגרא. כשטר: בדורא דרעווא. כשטר של רועים: התם באגי מטמרי. שדות טמונות היו כדרי עובד בוכבים שהיו מבריחין מן המס ואטמול להבי לא היה צריך למיקני מעיניהו בשטרא דלא הוה רידהו לגמרי אלא משועבדין הן למס המלך. והואיל ורצו להברית המס יכול להחזיק בהן מי שירצה בדינא דמלכותא וליבדו שיתן המס של שדה דהיינו טסקא. אבל בעלמא דלאו באגי מטמרי אימא דלא קני המחזיק בהן אלא בשטר:

ושאינה מסוימת במצריה. אלא בקעה גדולה ופומה לשדות אחרים או לרשות הרבים עד כמה לרין לחפור ויקנה כולה אלינא דרז דהא ודאי דשמואל לא חשיבא מקוימת טפי משאינה מסוימת דלפילו במסוימת קאמר לא קנה אלא (א) מכוסו וכ"ש בשאינה מסוימת. יש מפרשים צענין אחרים ולא נהירא לי כולל: **כדאזיל סיירא דמורי** וסדר. כשיחרשו למד בקר שורה אחת מקנה גבול השדה ועד קלחו והדר ונחמרו יעשה עוד שורה אחרת דהיינו שתי שורות על פני כל השדה משפטו אל שפטו ממוחר למערב מתוך כך קנה כל השדה גם מן הצפון לדרום דכיון דמרט שתי שורות על פני כל אורך השדה או עוד על רחבו כליו חושב כולו שהרי החזיק צו מראשו ועד סופו. כן נראה צעני: **אמר רב יהודה אמר שמואל נכסי העובד בוכבים**. שמכס עובד בוכבים לישראל שקבל העובד בוכבים דמסים ממנו ועדיין לא החזיק בה ישראל זה הקונה אותם: הרי הן **כמדבר**. הפקר דמפרש לקמן שאם קדם ישראל אחר והחזיק צס קנה כליו הן נכסי הגר שמת. ויש מפרשין דמעות מיהא יחזיר ללוקח ראשון ולי אין נראה כלל דא"כ מאי הרי הן כמדבר אלא וזה כהן לגמרי אלא יבול לוקח ראשון לזון עם העובד בוכבי ולהוילא ממנו מעותיו יעשה ואם לאו יפסיד. ומיהו נראה צעני * דהאי שני רשע מיקר דכיון דיהב לוקח ראשון וזו לא

ליעבר

גרע מעני המהפך בחררה וזה אחר ונטלה דמיקרי רשע הדוח אחר. ופירש רבינו מנחם דלית הלכתא כשמואל ומשום דמקמי עלה אביי אידך דשמואל דאמר דינא דמלכותא דינא וזה רב יוסף לתוך והקשהו אביי ואמר דמעולס לא אמרה שמואל דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל דאמר דינא דמלכותא דינא. ולי נראה דהלכתא כשמואל דהא רב נחמן דיינא הוה והלכתא כותיה דניני (מכונות ג.) דן כותיה לקמיה וגם הרבה דאמוראים כשמואל ס"ל לקמן וסליק שמעתין דהרי ואל דאמר שמואל דינא דמלכותא דינא רב יוסף עלמנו היה יודע מירוח לדבר (ד) דא"כ לאביי אלא לא ידענא עובדא היכי הוה כו' לא חשש לתוך מאחר דהוה מיימי רחיה מעובדא: כי ממו וזו לידיה. מן הלוקח: **אסתחן ליה**. העובד בוכבים שהרי כל קנינו של עובד בוכבים נכסף כדאמרין בפ"ק דקדושין (דף ק"ג י"ד) ומשקבל המעות לגבי ידיה הוה מכירה גמורה שאין יכולין עוד לחזור זה וזה וישראל לא קני בזמן מעות עד דאמח שטרא לידיה כדאמרין בקדושין (מ"ו) וכדפרישית לעיל (ג.) דלפילו מישראל חברה לא קני בזוי עד שיכתוב לו את השטר וכ"ש מעובד בוכבים דתמס עובדי בוכבים אנסים הם ואין דעתו לקנות בלא שטר והלכך אי אחר ישראל אחרינא רפק ביה פורתא מקמי האי קנה. ודוקא בלוקח מעובד בוכבים אצל לוקח מישראל חבירו נהי דלא קני לוקח עד דאמי שטרא לידיה אחר מיהא אין יכול לקדם ולהחזיק שהרי דעין צדשמו מוכר קיימא שכל זמן שלא החזיק הלוקח או לא צבא השטר לידו יכולין שניהם לחזור זה בזה: מי אמר שמואל הכי. דקני ליה (א) שני לרעא דעובד בוכבים בחוקה בלא שטר מן העובד בוכבים: **והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא**. כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטיו מלכים שרגילים להנהיג במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרונס חוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חבירו ע"פ חוק המלך הנהוג צעיר משום גול: **ומלכא אמר**. לא ליכול ארעא שום מחזיק צארעא אלא א"כ יש בידו שטר מכירה מן המוכר והיאך יקנה זה המחזיק הואיל ואין לו שטר מן העובד בוכבים אלא לוקח ראשון יקנה דינא דמלכותא לבי אחי שטריה דעובד בוכבים לידיה: **אמר ליה אגא לא ידענא**. רב יוסף נמי צע"כ הוה ידע להא דאמר שמואל דינא דמלכותא דינא והא דקמהדר ליה לאביי אלא לא ידענא כו' ודאי היה יודע מירוח לדבר אלא דעדיף ליה למימר עובדא ולכך לא חשש לתוך ואביי מהדר ליה דמהוה עובדא ליכא לאיחויי רחיה ומיהו רב יוסף לא חזר צו

(א) ולקמן ט"ו. כ"ק ק"ב. גיטין י"י. נדרים ט"ז.

גליון הש"ס

במרא אמר לא ידענא. פירושין דף ז ע"ב וי"ג: רשב"ם ד"ה הרי הן בבריבי בו רחמי שני יע"ב בק"ר. ע"י לעיל דף ט"ז ע"ב. חופי ד"ה מחזיקים:

הגהות הב"ח

(ב) נ"ב חיריא דמורי והדר: (ג) שם לא ידענא אלא עובדא הוה: (ד) רשב"ם ד"ה ושאינה וכו' אלא מקום מסומו: (ה) ד"ה הרי הן וכו' מירוח לדבר והא דא"כ לאביי אלא לא ידענא אלא עובדא הכי הוה: (ו) ד"ה מי אמר וכו' דקני ליה הא"י שני: (ז) (ח) תוס' ד"ה ושאינה וכו' מדת מלס והם היו כו' ולא כפ"ה שפ"ו כשיחרשו וכו' מקנה גבול כשיחרשו ועד קלחו: (ט) ד"ה וישראל וכו' לתבוע מניה מעותיו: (י) בא"ר א"ס יפקיעו הראשון:

מוסף רש"י

דינא דמלכותא. על עבדי בוכבים (גיטין ג.)

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נה.

עין משפט
נר מצוה

(א) וצ"ל משמעין עיבדן.
(ב) ובי ר"ק ור"ס רבא.
(ג) [על נד: ויזני: (ד) וצ"ל].
ארישן פי חוקי דמכסא.
גלג שטר מ' שטין פרוז קען.
ארס א"ל: (פ) ולקמן קען.
קנב: קנב: נכרות זלז.
(ו) צ"ק פא. [פאה פ"ב מ"א].
ממות פא. (ז) [על נד: ג"ס].
הג"ר א"ר א"ר יומקן.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה דעל וכו'.
כחול (ב) א"ר א"ר רבא.
מדה: (ג) ד"ה ולא היא.
לית פלוג' ומינה הס' מחק:
(ג) ד"ה המל בכוז נחל.
אמין: (ד) ד"ה השוליות.
וכי מקום שמי גשמיים
שוליות ש"ס וכו' משמלתק
של גלגאפיה:

מוסף רש"י

ואין הבכור נוטל בראיו.
נכסיה (ב) א"ר א"ר רבא.
מוחזק בעת מיתתו אכל
דאין היו פלוני לו בירושה
ועלו לון לאחר זמן.
אין הבכור נוטל פי שנים
בין (בבבוח וטל. וי. ורלו
מפסיקין לפאה. הלמ
פאה מכל אחר זמל: (ב"ק ס"ג)
למט שמי פאות מוחזק
(ס"א) הגזל. ש"ס מלאן
ועדו מעלן ומל ענין
נחמטת חיי' הלמט פאה
מכל אחר זמל: (ב"ק ס"ג)
והשוליות. מקום שמי
גשמיים עוליס ש"ס ואם
י"ס ש"ס ויזעו מעלן ומלאן
נתן פאה לכל אחר זמל.
דהיא עוליס מפסיק ליה
מוחזק (ס"א).

רבינו גרשום

בראשית פרט"א. רחוקה
של פרטים לא היא חזקה
א"כ חזוקת ארבעין שנים:
הני זיהוריו. בעלי נחלות:
דוכין ארעא לטסקא. שנקו
שדה של ארעא שנטויה
ממנו מחמת שהבירה הם
שלה: וזכריה וזכריה. משום
דינא דמלכותא דינא רבאון
דמאן דיהוב טסקא ליה
ארעא. אבל שדה של אדם
שנטויה ממנו בשביל שלא
נתן כרגא. מס גרולתו
אין רשיון לקנות ששים
דכרגא ארעא גברי עמא.
כלומר ארשק האיש עמא
משמעבד לכרגא ולא שדה
דלא היה להם לישול שדה
בשביל מס הכרגא: אפי'
שערי דכרגא משעבד לכרגא.
וכ"ש שדה. ואפי' מכרו
שדה מפני בהרת כרגא
היא מכורה: א"כ בטלת
ירושת בנו הבכור. וא"כ
הוא דכל נכסין משעבדי
לכרגא אפי' שערי דכרגא
א"כ כל זמן דלא ידע
כרגא אינו בחזוקין ככסוי
בידו וא"כ לא ידע מתי
הבכור פי שנים משום
דאין הבכור נוטל בראיו
כבמחזוקין: א" הכי אפי'
טסקא נמי. אם מת ולא
יחב טסקא אינה מוחזקת
הרקע בידו א"כ אין הבכור
נוטל פי שנים בה: א"כ.
דיחב טסקא ומיהו בו בלא
בהורו דימא מצי שקיל פי
שנים דמהורו שעתא דיהב
טסקא וכרגא החזוקין בידו:
ואמרו לו הלכתא כרב הונא
בריה דרב ירמיה. דאמר
אפי' שערי דכרגא משעבד
לכרגא: ולא היא. אין הלכה

ליעבד לי מר כאידך דשמואל. כיון דשמואל סבירא לך ולא ליקני אלג
ההוא פורתא דרפיק. והא לא מצי למימר ליעבד לי מר כאידך דשמואל
לאמר דינא דמלכותא דינא ולא ליקני אלג בשטר דכיון דמודי רב
הונא דשמואל אמרה להיא דנכסי הגר הרי הן כמדבר על כרחך זוקק
אתה למתן דלא תקשי שמואל
לשמואל וכדפרישית לעיל: אין
מוזילין כו'. בשמואל: וכן היו רבונתו
כו'. כל זה שלח רב הונא בר אבין:
דינא דמלכותא דינא. בהגזל (ב) קמח
(צ"ק דף ק"ג): אמר מדע דקטילו דיקלי
וגשרי גשרי ועבריין עליהו: דאריסא
דפרסאי ארבעין שנים. חזקת פרסיים
מ' שנים שיהי ע"י דינא דמלכותא
דלע"ג דלא קני איניס אלג בשטר
מיהו אס החזיק בה עכ"ס מ' שנים
וצל ישראל וקנה ממנו הוא קנין גמור
ולא יוכל ישראל אחר לומר שלי היא
שגולה עכ"ס ממני ואע"ג דלמריין
(נעל דף ק"ה): ישראל הבל מחמת
העכ"ס הרי הוא כעכ"ס ואין לו חזקה
אלא בההוא שטרט שמכרה ישראל
לעכ"ס הכל י"ס לו חזקה. אי נמי אתא
לאשמועיין דלע"ג דבשטר מקומות
הוא חזקה ישראל צ"ג שנים בלח
פרס אינה חזקה צמות ממי' שנים
דדינא דמלכותא הוא ש"ס קן: הני
והרורי. בעלי נחלות העשירים קונים
מעבדי המלך שדות עני העיר שאין
יכולים ליתן העסקא למלך והן פורעין
אלהם ומוחזקין בקרקעות בשביל
המס שכן דינא דמלכותא דמלאן דיהיב
שנותנים מכרן קיים דדינא דמלכותא דינא ואם יחזרו בעלים ראשונים או יתעשרו ויאמרו להחזיר המס להני זיהוריו לא יוכלו לערער על
הני זיהוריו כלל דזינייהו וזכריה. על שם נחלה שקרו ויהרא לקמן פירק המוכר את הבית (דף ס"א) וא"ל ויהרא אפילו נוסמתי
ופרדסי. והילך תלמ מיילי קמיימא דינא דמלכותא דינא וצאריסא דפרסאי והני זיהוריו שתינון דינא דמלכותא דינא הרי תלת: והני
מכילי דזינייהו וזכריה א"י זין לטסקא בשביל מס הרקע של תננו בעלים: אכל לכרגא. בשביל מס הרקע של תננו גולגלתא של תננו
מכילי דזינייהו וזכריה א"י זין לטסקא בשביל מס הרקע של תננו בעלים: אכל לכרגא. בשביל מס הרקע של תננו גולגלתא של תננו
מס הרקע: אקרקפא דכרגא שנה. או יתפשוהו עד שיתן מאליו או יצרח מן העיר. והך משלש גמרא קאמר ליה: אפי' שערי
דכרגא. שכבר נתלשו מן הרקע ומונחין בכדו וכל שכן קרקע עצמה ולא שנה זין ארעא לטסקא או לכרגא וזינייהו וזכריה דכרי
היו דינא דמלכותא: שערי דכרגא. כלומר כל מטלטלין שיש לו בעולם משועבדין למלך בשביל מס הראש והיא כלל פרע נתחייב כל
אשר לו ומי שיקנה מעבדי המלך זין קרקעות זין מטלטלין וזינייהו וזכריה: אס קן. דאפילו שערי דכרגא לכרגא היכי
תקיים הכתוב דכתיב (דברים כ"א) ככל אשר ימצא לו הרי צאתה המלכות בשלש ירושת בנו הכסור דכל ממון האבז אס מת ולא
פרע דכרגא דשנה זו הוה ליה ממונו ראו דינא דמלכותא דינא וזכריה דכרגא עדיף משאר שעבדין וזכריה דמי. ומיהו
לאו אתקפתא מעלימא היא דליכא למימר אין הכי נמי מבטל ומבטל לנס ובשאר מקומות יתקיים דשכניה לקרא דליהו דמיק ומוקי אנפשיה:
אי הכי אפי' טסקא נמי. רב אשי הוא דקפריין עליה דלמימר הכי דכיון דקשיא ליה לאמימר הכי אפילו כי אמריין ארעא לטסקא אשעבדא
לכרגי הכל א"כ צלטת בקרקעות ירושת בנו הכסור: אלג מאי א"י לך למימר. היכי דמי דלא תבטל כגון דיהיב טסקא של
(א) הוסס. שנה בתלמט השנה ומית צדע סוף השנה אינה משועבדת למלך עוד והוה ליה ממוזק ויטול בה ככור פי שנים ה"ג וכו': ואלו היא
דכרגא אקרקפתא דגמרא מנח ואינהו ספרי דרעא דלמרי הלכתא כרב הונא לאקומוי מלמיהו זעו לקיים מעשיהו ושטרות שכתבו
על מכירת קרקעות שנמכרו לכרגא וצאו לומר דמשעבדי לכרגא כדי שיהו הממירות והשטרות קיימין ומיהו שלל דכיון נכתבו
השטרות ונמכרו הקרקעות והדרי וזכריה: פרדסא. אדס צטל ממלאכה ומלמוד ומדרך ארץ ואין עוסק צישונו של עולם כלל: מסייע
מסא. הוא חייב בעול הקהל ואף על פי שהוא אינו עושה ריוח צעיר: והני מיילי. דמסייע ליתן במס הקהל: כגון דאליגסיה מסא. עבדי
המלך היו צובעים לו לצדו והם הילווהו והקלו בשמאן צעענטס שאמרו עליו שאין לו ממון וממון קך נתרצה מס שלהן והכביד
עולן יתיר כגון שהמלך רגיל ליקח מכוון מס קצוב לשנה וצאו לתבוע לכל אחד כפי אומדן דעתם עד שיעלה גיבויים לחשבון מס
הקצוב והיו שואלין ליה יותר מלדאי והם הפלוהו ופטוריהו ומה שפחתו מזה יגבו מן השאר: אכל אנדיסקי. ממונין של מלך הרגילין
לגבות מכל בית ובית מכל איש ואיש עד שיעלה החשבון למס הקצוב ושכחוהו ליה או לא ראו לשאלו לו כלום בשביל שהוא אדס
צטל וסבירין היו שאין לו ממון וגבו כל המס מכל השאר אף על פי שהכביד עליהם המס כדי שהיה לו לזה ליתן פטור דסייעתא דשמיא
הוא שמחלו לו: המלך והחלצ כו'. צ' שדות של גר ומנר אחד צנייין החזיק צאחת מהן לא קנה את חבירתה אלג האי לחזוקין ציה לצדו
קנה דלמנר רבי יוסי צר חנינא לעיל בשמעתא(א). והוא הדין אס אין שם מלר אכל יש חלצ נעוע צנימס מפסיק: חלצ. הוא ארץ או
עשב צבו חיים אישוע את ארץ ישראל ויוק כנגדו ואינו יונק לא מכאן ולא מכאן דלמנר (ב"ה ה): חלוצא מקטע רגליהו דרעסיה
שמשיגין גבול רעיהן וזה אינו משיג גבול אחר: אכל לענין פאה או טומאה לא. היו הפסק לחשבון צ' שדות אלג ינית פאה אחת
על שניהם הואיל וסמוכין זה לזה דמן התורה אין מלר מפליג קרקע הממוצרת לחיבה שמי פאות. ומיהו לגבי חזקה די לנו אס יקנה צמכות
אחד שדה אחת דהא אפילו צדה אחת איכא למ"ד לא קנה אלג מקום מכושו (נעל מד.) וכל שכן צמי שדות לדברי הכל דלא קנה אלג מה שהחזיק
ופכר אעלמא. דמאי שנה מחזקה: פאה מאי היא. לגבי מאי והני הפסקים: לקמיה מפרש מאי נפקא מינה זין שדה אחת לשמים: אפי'
(א) כנחל אימין אשר לא יעבד בו ולא יזעו (ב"ה ה) קשה קשה מלא לרמות ואנשים שאין ראוי לירעה: והשוליות. קבוצת מי גשמיים. בהכנסו אלא
לדיר (צ"ק דף ס"א) מאי שוליות אמר רב יהודה אמר שמואל מקום (י) ששולין מי גשמיים שם רב ציבי א"ר יומקן אמת המים ממלמקת שלל לאגפיה:

אם כן במצות ירושת בנו. דשעלמא מכל אדס שיש עליו כחכות
אשה ובעל חוב אף על פי שנכסיה משועבדין לון מ"מ אין
ירושת צנו הכסור צטילה משום דמלוה ואשה מחסרי גזבינא ולריכי
דכרכתא ואכרזתא ושומא אכל למס המלך אפילו קרקע שוה אלף זוז
משועבדת לדבר מועט והקרקעות
עיקר הן של המלך וככר הוא מוחזק
ולא מחסרי גזבינא. ר"י ור"ס:
אנדיסקין. פי' כותבי שטרות
המלך דליסקא הוא
שטר כדלמנר בהגזל צמל (צ"ק דף
ק"ב): האי מאן דנקיט דליסקא מצ"ד
הגדול וצפנאי השולט (גיטין דף נ"ג).
מעיקרא צמאי אפקינאו ציטקי:
דלך

הני תלת מיילי אישתעי לי עוקבן בר נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל
דינא דמלכותא דינא וצאריסותא דפרסאי עד מ' שנין אוהני והרורי דוכין
ארעא לטסקא וזיניהו וזיני וה"מ לטסקא אבל לכרגא לא מ"מ כרגא אקרקף
דגברי מנח רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שערי דכרגא משתעבדי
לכרגא אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמימר י"א"כ בטלת
ירושת בנו הכסור דהוה ליה ראוי וואין הכסור נוטל בראוי כבמוחזק א"ל
אי הכי אפילו טסקא נמי אלא מה אית לך למימר דיהיב טסקא ומית הכא
נמי דיהיב כרגא ומית אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאילתינהו לספרי
דרבא ואמרו לי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ולא היא התם לאוקומי
מילתיה הוא דאמר רב אשי יפרדכת מסייע מתא וה"מ דאצילתיה מתא
י"אבל אנדיסקי סיעתא דשמיא היא אמר רב אשי א"ר יוחנן ימנר והחצב מפסיקין
בנכסי הגר י"אבל לענין פאה וטומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו
לפאה וטומאה פאה מאי היא דתנן י"ואלו מפסיקין לפאה הגהל והשוליות
והדרך

המס שכן דינא דמלכותא דמלאן דיהיב טסקא ליכול ארעא כדלמנר לעיל (נ"ד): וזינייהו וזכריה. מה שקוין הקרקע מעבדי המלך בשביל המס
שנותנים מכרן קיים דדינא דמלכותא דינא ואם יחזרו בעלים ראשונים או יתעשרו ויאמרו להחזיר המס להני זיהוריו לא יוכלו לערער על
הני זיהוריו כלל דזינייהו וזכריה. על שם נחלה שקרו ויהרא לקמן פירק המוכר את הבית (דף ס"א) וא"ל ויהרא אפילו נוסמתי
ופרדסי. והילך תלמ מיילי קמיימא דינא דמלכותא דינא וצאריסא דפרסאי והני זיהוריו שתינון דינא דמלכותא דינא הרי תלת: והני
מכילי דזינייהו וזכריה א"י זין לטסקא בשביל מס הרקע של תננו בעלים: אכל לכרגא. בשביל מס הרקע של תננו גולגלתא של תננו
מכילי דזינייהו וזכריה א"י זין לטסקא בשביל מס הרקע של תננו בעלים: אכל לכרגא. בשביל מס הרקע של תננו גולגלתא של תננו
מס הרקע: אקרקפא דכרגא שנה. או יתפשוהו עד שיתן מאליו או יצרח מן העיר. והך משלש גמרא קאמר ליה: אפי' שערי
דכרגא. שכבר נתלשו מן הרקע ומונחין בכדו וכל שכן קרקע עצמה ולא שנה זין ארעא לטסקא או לכרגא וזינייהו וזכריה דכרי
היו דינא דמלכותא: שערי דכרגא. כלומר כל מטלטלין שיש לו בעולם משועבדין למלך בשביל מס הראש והיא כלל פרע נתחייב כל
אשר לו ומי שיקנה מעבדי המלך זין קרקעות זין מטלטלין וזינייהו וזכריה: אס קן. דאפילו שערי דכרגא לכרגא היכי
תקיים הכתוב דכתיב (דברים כ"א) ככל אשר ימצא לו הרי צאתה המלכות בשלש ירושת בנו הכסור דכל ממון האבז אס מת ולא
פרע דכרגא דשנה זו הוה ליה ממונו ראו דינא דמלכותא דינא וזכריה דכרגא עדיף משאר שעבדין וזכריה דמי. ומיהו
לאו אתקפתא מעלימא היא דליכא למימר אין הכי נמי מבטל ומבטל לנס ובשאר מקומות יתקיים דשכניה לקרא דליהו דמיק ומוקי אנפשיה:
אי הכי אפי' טסקא נמי. רב אשי הוא דקפריין עליה דלמימר הכי דכיון דקשיא ליה לאמימר הכי אפילו כי אמריין ארעא לטסקא אשעבדא
לכרגי הכל א"כ צלטת בקרקעות ירושת בנו הכסור: אלג מאי א"י לך למימר. היכי דמי דלא תבטל כגון דיהיב טסקא של
(א) הוסס. שנה בתלמט השנה ומית צדע סוף השנה אינה משועבדת למלך עוד והוה ליה ממוזק ויטול בה ככור פי שנים ה"ג וכו': ואלו היא
דכרגא אקרקפתא דגמרא מנח ואינהו ספרי דרעא דלמרי הלכתא כרב הונא לאקומוי מלמיהו זעו לקיים מעשיהו ושטרות שכתבו
על מכירת קרקעות שנמכרו לכרגא וצאו לומר דמשעבדי לכרגא כדי שיהו הממירות והשטרות קיימין ומיהו שלל דכיון נכתבו
השטרות ונמכרו הקרקעות והדרי וזכריה: פרדסא. אדס צטל ממלאכה ומלמוד ומדרך ארץ ואין עוסק צישונו של עולם כלל: מסייע
מסא. הוא חייב בעול הקהל ואף על פי שהוא אינו עושה ריוח צעיר: והני מיילי. דמסייע ליתן במס הקהל: כגון דאליגסיה מסא. עבדי
המלך היו צובעים לו לצדו והם הילווהו והקלו בשמאן צעענטס שאמרו עליו שאין לו ממון וממון קך נתרצה מס שלהן והכביד
עולן יתיר כגון שהמלך רגיל ליקח מכוון מס קצוב לשנה וצאו לתבוע לכל אחד כפי אומדן דעתם עד שיעלה גיבויים לחשבון מס
הקצוב והיו שואלין ליה יותר מלדאי והם הפלוהו ופטוריהו ומה שפחתו מזה יגבו מן השאר: אכל אנדיסקי. ממונין של מלך הרגילין
לגבות מכל בית ובית מכל איש ואיש עד שיעלה החשבון למס הקצוב ושכחוהו ליה או לא ראו לשאלו לו כלום בשביל שהוא אדס
צטל וסבירין היו שאין לו ממון וגבו כל המס מכל השאר אף על פי שהכביד עליהם המס כדי שהיה לו לזה ליתן פטור דסייעתא דשמיא
הוא שמחלו לו: המלך והחלצ כו'. צ' שדות של גר ומנר אחד צנייין החזיק צאחת מהן לא קנה את חבירתה אלג האי לחזוקין ציה לצדו
קנה דלמנר רבי יוסי צר חנינא לעיל בשמעתא(א). והוא הדין אס אין שם מלר אכל יש חלצ נעוע צנימס מפסיק: חלצ. הוא ארץ או
עשב צבו חיים אישוע את ארץ ישראל ויוק כנגדו ואינו יונק לא מכאן ולא מכאן דלמנר (ב"ה ה): חלוצא מקטע רגליהו דרעסיה
שמשיגין גבול רעיהן וזה אינו משיג גבול אחר: אכל לענין פאה או טומאה לא. היו הפסק לחשבון צ' שדות אלג ינית פאה אחת
על שניהם הואיל וסמוכין זה לזה דמן התורה אין מלר מפליג קרקע הממוצרת לחיבה שמי פאות. ומיהו לגבי חזקה די לנו אס יקנה צמכות
אחד שדה אחת דהא אפילו צדה אחת איכא למ"ד לא קנה אלג מקום מכושו (נעל מד.) וכל שכן צמי שדות לדברי הכל דלא קנה אלג מה שהחזיק
ופכר אעלמא. דמאי שנה מחזקה: פאה מאי היא. לגבי מאי והני הפסקים: לקמיה מפרש מאי נפקא מינה זין שדה אחת לשמים: אפי'
(א) כנחל אימין אשר לא יעבד בו ולא יזעו (ב"ה ה) קשה קשה מלא לרמות ואנשים שאין ראוי לירעה: והשוליות. קבוצת מי גשמיים. בהכנסו אלא
לדיר (צ"ק דף ס"א) מאי שוליות אמר רב יהודה אמר שמואל מקום (י) ששולין מי גשמיים שם רב ציבי א"ר יומקן אמת המים ממלמקת שלל לאגפיה:

רמב"א א ב מ"י פ"ח מהל'
גולה ה"ל ד' סמ
עשין פט טושי"פ ח"מ ס'
עט מפ"י ט'
רמב"ג טושי"פ ח"מ ס'
רמב"ד טושי"פ ח"מ ס'
קמט טושי"פ ח"מ ס'
דני הממס:
רמב"ו מ"י פ"ח מהל' זכיה
ומתה ה"ל א סמ
עשין פט טושי"פ ח"מ ס'
רמב"ז ח מ"י פ"ח מהל'
ממות עייס הלכ"ז צ'
ג.

רבינו גרשום

כרב הונא בריה דרב יהושע.
היא דקאמרי ספרי דהלכי
בוחיה לאוקמי הלכתא
הוה דבעי לומר לחזוקין
דבריהן לפי שהן רגילין
לכתוב שטרי מכירה לאותן
החזוקין מן המוכרין דגבו
ארעא לכרגא ובי אפילו
הלכה כדבריהן דברי אמרי
שטרי מחזוקין להרבית
שכרן ולעולם אמרי' אין
הלכה כרב הונא: פירכת
מסייעא מתא. ארס בטל
לית ליה שדות לטסק
בהן ואין מתעסק בשום
דבר אלא בבטלות היני
פירכת. מסייעא מתא.
שצריך לו לאותו פירכת
ליתן חלקו בעול בני
העיר לשעברד שו העיר:
דצריך ליתן חלקו:
דאצילתיה מתא. שחצילתו
בני העיר כדבריהם מיד
השיר שאמרו לשר אין ליה
כלום ליתן לו ושמע לון
והניחו על פיהו וניצל על
פיהו. חייב לסייע: אבל
אנדיסקי. היינו בר העיר
מעצמו נתנו לו לאותו
פירכת שאמר איני חושש
ליקח מהו כלום דרמסי עליה
דשמיא הוא דרמסי עליה
אינו צריך ליתן עמהם
ליסייע: המצר. זהו חזק
או גרר השטרי סביב השדה
להכריזא בון שדות אחרות:
והחצב. שם אילן ואין
נטוין שטריה לכאן ולכאן
אלא במקום שנטוין אותו
יורדין על ההתום ומשיה
נטוין אותו על הגבולין
בין שדה לחבירתה לפסק.
ומשיה אפר מפסיקין בנכסי
הגר (שם ה"ו) באחת
משדות הגר מופסקת בין
כל אחת במצד או בחצב
המצד או עד מקום החצב:
אבל לפאה ולטומאה לא.
שאין מפסיקין. כיצד לפאה
אם היה מצד או חצב
בשדה אינו מפסיק שיהא
צריך להניח שתי פאות
משום אותו המס אלא
יקצור כל השדה ויניח פאה
אחת על כולו ולטומאה נמי
אינו הפסק. כיצד כדמפרש
לקמן הלכתא למקום הלו
בשדה זו והטומאה היתה
במצד הלהן או מחצב
להלן ואמר אינו יודע אם
נכנסתי למקום הטומאה
מעבר למצד או לחצב אמרי'
דמפסיקין טמא ליה הוי הפסק
לטומאה האי מצד וחצב:
אפי' לפאה ולטומאה. הוי
הפסק האי מצד וחצב
כדתנן אלו מפסיקין לפאה
שתי פאות הצריך להניח
דמי: שוליות. ענין אמת
המים ומקום שמי גשמיים
שוליות ש"ס.

(א) נחלה דע"ל לפני שדות.